

Spørgeskema til FØJO's projektledere

Projekttitle: II.4 Improvement of animal health and welfare in organic dairy production with special focus on the calves (HEWDAICA)

Projektleder: Mette Vaarst

1. Markante hovedresultater:

- Livsvilkårene for økologiske kalve er generelt fundet meget dårlige. Vi har vurderet at de primære faktorer, som er forbundet med dette, er mangelfuld pasning, tilstedeværelse af blandingsinfektioner, manglende tildeling af råmælk, dårlige opstaldningsforhold og insufficient indgriben ved krise. Dårlige opstaldningsforhold gennem sommerperioden er ligeledes registreret i mange besætninger, og giver anledning til en hypotese om at coccidiose ikke er et primært problem, men udspringer direkte af manglende pasning og mangelfuld gennemtænkning af levetilstandene på græs.
- Forhold omkring kælvning, især hvad angår hygiejne, har tilsyneladende hel essentiel indflydelse på kalvens senere sundhedstilstand. Denne problemstilling har et specielt aspekt i den økologiske produktion med ønske om ko-kalv-samvær.
- Coccidiose gennem vinterperioden er tilstede i varierende omfang i alle deltagende besætninger. Studiet er så lille, at analyse af risikofaktorer ikke er muligt, men svækkelse af kalven (kælvningsforhold, råmælk mm) foreslås at være udslagsgivende for hvorvidt kalvene bliver syge af det, med de konsekvenser det har.
- I en af de fulgte besætninger havde tildeling af naturligt vitamin E nærmest dramatisk positiv effekt på kalvenes sundhed, hvilket rejser interessante spørgsmål som vi ikke har haft penge til at følge op indenfor projektet.
- Ramme for vurdering af velfærd hos økologiske kalve, hvor der tages højde for økologiske mål og værdier, er under færdiggørelse og forventes implementeret i rådgivning af økologiske besætninger i et samarbejde mellem Økologiens Hus og HSV i efteråret 2003. Den forventes endvidere afprøvet i Norge, Storbritannien og Holland.
Det er muligt at opstille modeller op for forskning i virkningen af homøopatiske lægemidler under hensyntagen til begge sygdomsparadigmer. En decideret afprøvningsmodel er udviklet. Forhold vedrørende lovgivning samt menneskelige faktorer (uddannelse og kendskab til homøopati) gør anvendelsen besværlig og uensartet.

2.a Forslag til nye forskningsindsatser:

- 1) Anvendelse og afprøvning af naturligt Vitamin E til kalve
- 2) Udvikling af kalvesystemer, som stemmer overens med de økologiske målsætninger. Det omfatter kælvningssystemer, colostrum, gruppeopstaldning, livsvilkår for kalvene
- 3) Sommercoccidiose og udvikling af sommergræsningssystemer hos kalve
- 4) Udvikle samarbejds-flader internationalt vedr. sundhed og sygdom under forskellige forhold
- 5) Menneskelig ressourceanvendelse i økologisk husdyrhold. Herunder analyse af vilkår for økologisk produktion gennem lovgivning, forbrugerforventninger og konflikter i marked- og afsætningsled – og med fokus på et landbrug under konstant forandring.
- 6) Fokus på fødevareproduktion og –sikkerhed, med fokus på 'alternative fødevareforarbejdninger' såsom gårdmejerier og egne slagte-faciliteter, samt også med fokus på sammenhængen mellem dyrevelfærd og fødevarekvalitet (f.eks. transport til slagtning).
- 7) Epidemiologisk verificering og kvalitetsvurdering af de variable, som vi forbinder med velfærd og anvender i de udviklede velfærdsvurderinger. Afprøvning af velfærdsvurdering som dialogredskab, og udvikling af forståelse og kommunikation vedr. velfærdsbegrebet.

2.b Begrundelse (perspektiv for økologisk jordbrug og fødevarerproduktion):

Ad 1) Se 'resultater' – anledning til hypotese om virkning.

Ad 2 & 3) Der er meget lidt nytænkning og koncentration om kalves opstaldning, fodring, pasning og græsning. Mange af de anbefalinger, der kan gives er uafprøvede, og direkte forbundne til den økologiske målsætning og de økologiske regler. Der er et stort potentiale for udvikling af systemer, som er langt mere i overensstemmelse med økologiens målsætninger. Dette angår i særlig grad sommergræsning, hvor forholdene kunne forbedres væsentligt, og hvor sommercoccidiose er en del af et kompleks, som også omfatter mangelfuld pasning, andre infektioner og sult.

Ad 4) Med vægt på diversitet søger vi at lære i 'to spor' indenfor den økologiske husdyrproduktion: dels om hvordan dyrene kan håndteres, og dels om hvorledes selve økologien kan udvikles. Ved at krydse grænser for andre praksis-måder lærer vi dels nyt, og dels får vi nye perspektiver på egen praksis. Det kunne være relevant at udvikle dansk forskning i økologi ved at understrege og 'belønne' internationalt samarbejde – forskningsaktiviteterne skulle stadig foregå i Danmark og med særlig fokus på dansk økologisk landbrug. En nylig afholdt international ekspertpanel indenfor HEWDAICA, samt deltagelse i EU-netværkene NAHWOA og SAFO har understreget dette som relevante områder for fremtidig indsats.

Ad 5) Det økologiske husdyrbrug har været i stadig udvikling over de sidste årtier, og står stadig overfor nye udfordringer. Fra at være en landbrugsform, hvor landmændene opfattede sig selv som innovative, initiativrige og risikotagende, er det blevet en presset produktionsform, og mange giver udtryk for at føle sig under pres. En af konsekvenserne er netop manglende nytænkning og manglende fokus på udviklingen af de økologiske karakteristika i den daglige praksis. Disse har netop kendetegnet økologien og formodentlig også er fundamentet for landbrugsformens overlevelse. Der er behov for at fokusere på de menneskelige beslutninger og handlinger under nutidens vilkår, herunder udviklingsmuligheder såsom driftsfællesskaber og egen fødevarerforarbejdning.

Ad 6) Der er manglende sammenhæng mellem dyrevelfærdsindsatsen og de animalske produkter – og der er behov for at se på dyrenes livsvilkår i sammenhæng med de produkter, der sælges fra gården. Det kan være dyrevelfærd i sammenhæng med mælke kvalitet, og det kan være ting som transport til slagting. Egen forarbejdning af fødevarer – f.eks. gårdmejerier og slagting på gården – er i overensstemmelse med de økologiske tanker om lokal cirkulation, samt også tanker om kontakt mellem forbrugere, producenter og dyr, samt 'pleje' af produktet fra det produceres til det sælges. Hvis det er et felt, som skal udvikles, er det relevant at undersøge risici og fordele ved det, set fra en fødevarer sikkerheds- og dyrevelfærdsmæssig synsvinkel.

Ad 7) Vi har udviklet velfærdsvurdering til kalve (og håber at udvikle til køer indenfor fremtidigt projekt). Mange af de variable, som indgår i vurderingen, er baseret på vurdering og sammensætning af forskellige mål, der aldrig har stået for en gennemgribende analyse om sammenhænge til andre udtryk for besætningens tilstand. Der kan være behov for at forfine og afprøve velfærdsvurderingen forskningsmæssigt.

3. Bemærkninger vedr. forskningens fremtidige organisation:

(F.eks. fordele og ulemper ved "center uden mure")

- En ide kunne være at danne cluster-opbygning af relaterede projekter, frem for at presse meget forskelligartede projekter sammen.
Ved start af HEWDAICA beholdt vi stort set målene – som vi så ikke helt kan opfylde, fordi bevilningen blev reduceret ganske betydeligt: det var uheldigt. Undgå discountprojekter – og støt evt. det enkelte projekt til at blive omformuleret, hvis der er nedskæring i tildelingen. En mulighed kunne være at tildele økonomiske midler til projekter som kan garantere med-financiering fra andre projekter eller kilder.